

OM CLUSTER EXCELLENCE DENMARK

Som den nationale supportfunktion for klynger og netværk (herefter omtalt som klynger) forener Cluster Excellence Denmark den nationale og regionale indsats for klynge- og netværksudvikling, så Danmark får opbygget og synliggjort en stærk dansk og international klyngeprofil. Rammerne for Cluster Excellence Denmarks arbejde er fastlagt i den nationale Klyngestrategi 2.0, som er støttet af seks ministerier, fem regioner og en række større kommuner. Aktuelt er Cluster Excellence Denmark indtænkt i en række konkrete arbejdsgrupper i regi af Klyngeforum fx om samarbejdsmodeller for klynger og internationalisering.

Ambitionen for Cluster Excellence Denmark er, at de danske klyngeorganisationer bliver bedre til at løse deres primære opgaver over for virksomheder og videninstitutioner som matchmaking, igangsættelse af innovative samarbejdsprojekter, understøtte virksomheders innovation, vækst, internationalisering samt at fungere som central brobygger i erhvervsfremme- og økosystemet såvel regionalt, nationalt som internationalt. Den primære målgruppe for Cluster Excellence Denmark er de væsentligste klyngesekretariater defineret ved fem grundlæggende kriterier. Publikationen "Klyngekataloget" giver et overblik over de 48 mest betydende klyngesekretariater, som kan trække på Cluster Excellence Denmarks services, som primært er koncentreret inden for tre kerneområder: kompetenceudvikling, professionalisering og internationalisering.

Det følgende præsenterer kort de indsatser og aktiviteter Cluster Excellence Denmark har initieret siden 1. oktober 2014. Vedlagte bilag præsenterer en samlet oversigt over aktiviteter og antal deltagere fra klyngesekretariater.

KOMPETENCEUDVIKLING AF KLYNGESEKRETARIATER

Cluster Excellence Denmark afholder skræddersyede arrangementer, der tager udgangspunkt i klyngernes behov. Professionalisering og kompetenceudvikling er i fokus, men netværksdannelse og erfaringsudveksling er væsentlige sidegevinster (se bilag for antal afholdte arrangementer og uddybning af deltagerkreds fordelt regionalt).

- Den årlige **Innovation Camp** samler alle ledere og ansatte fra klyngesekretariaterne, der over to dage får bedre kendskab til hinanden, lærer af hinandens erfaringer og får ny viden og inspiration til det daglige arbejde både fra hinanden og folk udefra.
- Cluster Excellence Denmark afholder i gennemsnit fire **workshops** om året. De afvikles som dagsarrangementer, der med oplæg, erfaringsudveksling og gruppediskussioner sætter fokus på forskellige relevante emner.
- **Cluster Labs** fungerer som testlaboratorier, hvor klynger på forskellige udviklingstrin kan afprøve nye metoder, redskaber og værktøjer. Disse kan efterfølgende udbredes til andre klynger. Der er afholdt tre Cluster Labs.
- **Master Class** er to dagsarrangementer udelukkende for de 48 klyngeledere. Omdrejningspunktet er strategi, ledelse, governance og klyngeudvikling. Der er afholdt fem Master Classes.
- En **erfagruppe** er et uformelt rum, hvor klynger deler udfordringer og erfaringer med ligesindede i andre klynger. Cluster Excellence Denmark faciliterer **erfagrupeer** inden for hhv. internationalisering, kommunikation og en nystartet erfagruppe for guld-klynger.
- Cluster Excellence Denmark har udbudt to **uddannelsesforløb** omkring CRM-systemet Podio, som er et nyttigt redskab til at håndtere data i sekretariatet. I 2017 igangsættes et introduktionsforløb for nye medarbejdere i klyngesekretariaterne. Desuden er en facilitatoruddannelse i støbeskeen.

PROFESSIONALISERING - EUROPEAN CLUSTER EXCELLENCE INITIATIVE

Inden for kvalitetsmærkning af klyngeorganisationer er der tre niveauer: Gold, silver og bronze label under European Cluster Excellence Initiative, som er udviklet med støtte fra EU Kommissionen. Med certificeringen er det muligt for danske klyngeorganisationer at sammenligne sig med omkring 1000 klyngeorganisationer i resten af Europa og verden som pt. er certificerede. Cluster Excellence Denmark har en plads i Technical Advisory Board, der arbejder med udviklingen af guld sammen med andre førende guldekspertes fra Europa. Der arbejdes aktuelt med en næste udviklingsfase i European Cluster Excellence Initiative, hvor Cluster Excellence Denmark også indgår.

Cluster Excellence Denmark står for sparring og klargøring af de danske klyngesekretariater til henholdsvis bronze-, sølv- og guldcertificering. Tre medarbejdere er uddannet til at gennemføre bronzecertificering samt certificeringer til sølv og guld i samarbejde med ESCA - The European Secretariat for Cluster Analysis. Aktuelt har Danmark otte guldklynger, fem sølvklynger og over 20 bronzeklynger, hvilket gør Danmark til en førende nation med certificerede klynger inden for guld og sølv målt i forhold til indbyggertal.

Sparring og klargøring af klyngesekretariaterne bruges som et strategisk værktøj til at udvikle klyngerne strategisk i forhold til emner som ledelse, governance, klyngeservices og CRM-systemer. De mange data fra de løbende certificeringer bruges til at justere tilbud og services i regi af Cluster Excellence Denmark.

INTERNATIONALISERING

Cluster Excellence Denmark giver sparring til klynger omkring deres strategiske arbejde med internationalisering. På baggrund af denne sparring udgav Cluster Excellence Denmark i 2016 en håndbog om strategisk internationalisering, der bygger på klyngernes erfaringer og best practise. Håndbogen er oversat til engelsk og er formidlet bredt i Europa på workshops og konferencer overfor andre klynger og policymakere.

I 2017 har Cluster Excellence Denmark for femte år i træk ansvaret for at arrangere Europas største Cluster Matchmaking Conference i Stuttgart i den tyske delstat Baden Württemberg (som er blandt de førende tyske regioner inden for klynger) i samarbejde med bl.a. Nordisk Ministerråd og policy myndigheder fra 11 lande omkring Østersøen. Normalt samler eventen tæt på 300 deltagere fra over 150 klynger fra 30 lande. Centralt i konferencen er at afvikle næsten 500 klynge-klynge møder, der skaber innovative samarbejder på tværs. På baggrund af de sidste konferencer, er der søsat over 150 innovative internationale samarbejder med deltagelse af 240 klynger og over 3300 virksomheder.

Via erhvervsnetværket Enterprise Europe Network har Cluster Excellence Denmark kontakter i over 50 forskellige lande og hjælper klynger med at få gennemføre markedsbesøg, facilitere professionelle matchmakingevents, finde udenlandske samarbejdspartnere mm. Det danske EEN netværk er blandt de førende i det samlede netværk. Det danske EEN har hjulpet 22 klynger med deres internationale aktiviteter, hvilket mindst 466 danske virksomheder har deltaget i (se bilag for uddybning).

Cluster Excellence Denmark har en bestyrelsespost i det globale netværk TCI, som gennem snart 20 år har fungeret som netværk for aktører, der arbejder professionelt med klynger.

SAMARBEJDE MED REGIONERNE

Regionerne sidder i Cluster Excellence Denmarks styregruppe sammen med Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte under Uddannelses- og Forskningsministeriet, som i fællesskab finansierer arbejdet. Der er to årlige møder for at lægge strategi, planlægge aktiviteter og løbende følge arbejdet med klyngerne. Udover disse møder, har der siden opstarten i 2014 har der været følgende aktiviteter:

- Cluster Excellence har besøgt regioner, som har ønsket en tættere dialog om deres mere specifikke ønsker og behov.
- I 2015-2016 samarbejdede 16 innovationsnetværk i projektet VidenFacilitatorMidt, der var et regionalt supplement til InnoBooster-programmet. Formålet var at få flere SMV'er i Region Midtjylland med i viden-samarbejde. Som en udløber af VidenfacilitatorMidt udbød Cluster Excellence Denmark i samarbejde med MEA – Midtjysk Erhvervsudviklingsakademi en facilitatoruddannelse.
- I samarbejde med Region Nordjylland har Cluster Excellence Denmark afholdt et klyngemøde for nordjyske klynger i vinteren 2016.
- Fra 2016 samarbejder Cluster Excellence Denmark med Greater Copenhagen initiativet for at skabe mere klyngesamarbejde i tæt samarbejde med de tre regioner: Region Sjælland, Region Hovedstaden og Region Skåne. Samarbejdet vil kortlægge det nuværende samarbejde, potentiale for nye samarbejder og understøtte nye initiativer. Der afholdes et Greater Copenhagen Cluster Summit i april bl.a. for at kickstarte nye samarbejder.
- Løbende sparring på regionale klyngeansøgninger og projekter fx VIIRS klyngerne i Region Sjælland.

SPARRING OG VIDENDELING

Sekretariatet i Cluster Excellence Denmark har daglig kontakt med ledere og medarbejdere i klyngesekretariaterne. De henvender sig for få sparring om alt fra strategiudvikling, klyngeledelse, administration, certificeringsprocesser, internationalisering, kommunikation mm. Desuden deltager Cluster Excellence Denmark 8-10 gange årligt i interne strategimøder i klyngerne typisk i samarbejde med styregruppe og bestyrelse i klyngerne enten som klyngeekspert eller som facilitator.

Otte klyngeledere deltager i Advisory Board for Cluster Excellence Denmark, der fungerer som et rådgivende organ med henblik på at sikre, at de initiativer, der igangsættes i regi af Cluster Excellence Denmark, har relevans og forankring i de forskellige klynger.

Cluster Excellence Denmark kan besvare mange spørgsmål, men fungerer i lige så høj grad som brobygger mellem klyngerne og mellem klynger og andre aktører i erhvervs- og innovationsfremmesystemet. På den måde sikres relationsopbygning og videndeling mellem aktørerne. Derudover bidrager Cluster Excellence Denmark med at bane vejen for relevante samarbejder og partnerskaber med bl.a. Rigspolitiet, Djøf, Patent- og Varemærkestyrelsen, de danske Væksthuse, de danske Innovationscentre, CONNECT Denmark, Oxford Research, REG LAB, Inspiring Denmark, m.fl. Samarbejderne handler fx om at markedsføre særlige ydelser, udvikle nye teknologier og/eller nye metoder for at styrke innovation.

VÆRKTØJER OG PUBLIKATIONER

På hjemmesiden har Cluster Excellence Denmark samlet en værktøjskasse med en række redskaber, skemaer, skabeloner og eksempler, der kan hjælpe med at styre og lette det daglige arbejde i klyngesekretariaterne. I værktøjskassen er også håndbøger og metoder, der kan give inspiration til udvikling og gennemførelse af arrangementer og projekter. **Kig i værktøjskassen.**

Cluster Excellence Denmark har udgivet en **håndbog om strategisk internationalisering**, en **hvidbog om kommunikation i klynger** og har to år i træk udgivet en **kortlægning af den danske klyngeforskning og klyngeforskere** i samarbejde med Emily Wise, en af Europas mest erfarne eksperter i klyngeforskning og – analyse. Hvert år udarbejder Cluster Excellence Denmark et performanceregnskab, der opgør resultater og effekter af klyngeindsatsen.

I 2017 udkommer en matchmakinghåndbog, der skal fungere som en 'køgebog', hvor klyngesekretariaterne kan slå op og finde forskellige metoder til matchmaking samt en opskrift på, hvilke ingredienser der skal bruges, forberedelsestid mv. Formålet er at give medarbejderne i klyngesekretariaterne et værktøj, der kan hjælpe dem med at optimere deres arbejde og services over for medlemmerne. Dette arbejder bygger videre på tidligere udarbejdet matchmakinghåndbog, som også er oversat og uddelt på de internationale Cluster Matchmaking Conferences siden 2013.

PROFILERING OG BRANDING

Via **hjemmesiden**, de elektroniske nyhedsbreve (ca. 1-2 pr. måned efter behov), en **LinkedInvirksomhedsside** og en **Twitterkonto** fortæller Cluster Excellence Denmark om aktiviteter og nyheder hos de danske klynger.

I 2016 blev det årlige performanceregnskab for det samlede landskab af væsentlige klynger og netværk udarbejdet som et profilmagasin, der giver et samlet indblik i, hvordan det danske klyngelandskab ser ud, hvad de laver, og hvad virksomheder får ud af at være en aktiv del af netværks- og klyngeaktiviteter. Klyngerne har i høj grad taget **"Viden og Vækst"**, som Performanceregnskab 2016 er døbt, til sig og bruger publikationen til at fortælle medlemmer og samarbejdspartnere om den større helhed, den enkelte klynge er en del af.

Siden marts 2016 har en gruppe kommunikatører fra klyngesekretariaterne fungeret som en arbejdsgruppe for profilering og branding. Gruppen arbejder for at koordinere den nationale indsats for at profilere og brande det danske klyngelandskab. Den barsler med flere fælles, nationale events, der skabe øget synlighed omkring klynger og deres effekter.

EVALUERINGER

Alle arrangementer og aktiviteter evalueres individuelt. Både på indholdsdelen og den praktiske gennemførelse indgår evalueringerne i planlægningsarbejdet, således at alle tiltag i så vid udstrækning som muligt stemmer overens med målgruppens behov og ønsker. Generelt set har der siden etablering af supportfunktionen været tilfredshed både mht. den daglige sparring, arrangementer og kompetenceudvikling og brobygningen til andre aktører i erhvervs- og innovationsfremmesystemet og internationalt set.

I januar 2016 evaluerede styregruppen hele Cluster Excellence Denmark indsatsen. Evalueringen viser, at udbyttet af at deltage i Cluster Excellence Denmarks aktiviteter har været høj, da over 70 pct. har været meget tilfredse med den sparring og dialog, de har haft med Cluster Excellence Denmark. Målt på konkret udbytte, så svarer over 90 pct., at de i høj eller nogen grad har kendskab til andre klynger og mulighederne for erfaringsudveksling. Samlet set har brugen af Cluster Excellence Denmarks ydelser har særligt været positiv for udvikling af kompetencer i klyngesekretariatet, opbygning af professionelle klyngeorganisationer og forbedring af klyngens certifikat.

BILAG

Arrangementer/deltagere Cluster Excellence Denmark i perioden 1.10.14 - 31.12.16

I nedenstående ses antallet af deltagere i de forskellige typer af arrangementer, hvor mange forskellige klynger der har deltaget, samt hvordan deltagerne fordeles sig geografisk.

	Deltagere (personer)			Klynger	Klyngedeltagere fordelt på regioner	Hoved- staden			
	Klynger	Andre	Total						
Workshops	163	28	191	49	25	37	49	10	42
Klyngemøde for nordjyske klynger – 30.11.2016									
Strategisk sparring – 29.06.2016 (House of Energy)									
Koordinerings- og arbejdsrunde, fælles branding af netværk og klynger 2016 – 01.03.2016									
De vigtigste udviklingsstrin for en klynge – 04.02.2016									
Metoder til matchmaking og videndeling – 17.12.2015									
Workshop: Internationalisering og Strategi – 17.05.2016									
Spirende vækstområder – 24.04.2015									
Kommunikation og synlighed – 22.04.2015									
Strategisk internationalisering af klynger – 05.02.2015									
Master Class	36	65	101	23	8	7	10	0	11
Master Class - Arbejdsgruppemøde – 30.03.2016									
Master Class 1.0 – 02.02.2016									
Overfliggen haves for danske klynger - København – 21.10.2015									
Overfliggen haves for danske klynger - Silkeborg – 22.10.2015									
Master Class kick-off – 25.03.2015									
Uddannelsesforløb	30	0	30	15	13	7	2	1	7
Facilitatoruddannelse - MEAMidt – 17.08.2016									
Podio-kursus- og kompetenceudviklingsforløb 2 – 14.01.2015									
Podio-kursus- og kompetenceudviklingsforløb 1 – 11.12.2014									
Cluster Labs	25	6	31	13	4	5	9	0	7
Cluster Lab: Strategisk internationalisering 2.0 – 25.02.2016									
Cluster Lab: Strategisk internationalisering – 17.08.2015									
Cirkulær Økonomi – 16.04.2015									
Camps	150	61	211	50	24	43	33	3	47
Innovation Camp 2016 – 25.08.2016									
Innovation Camp 2015 – 27.08.2015									
Ergrupper/arbejdsgrupper	34	4	38	22	9	8	11	1	5
Kommunikation – 20.12.2016									
Internationalisering af klynger og netværk – 07.12.2016									
Arbejdsgruppen for fælles profilering og branding – 05.10.2016									
Arbejdsgruppen for fælles profilering og branding d. 27. maj 2016 – 27.05.2016									
Arbejdsgruppen for fælles profilering og branding d. 26. april 2016 – 25.04.2016									
Nordisk Ministerrå/BSR Innovation Express	66	7	73	31	12	10	13	6	25
4th Cluster Matchmaking Conference Warszawa – 19.09.2016									
3rd Cluster Matchmaking Conference: Innovation by Combination – 17.09.2015									
Workshop om Innovation Express	6	0	6	5	2	0	1	2	1
Combine your experiences - Innovation Express Experience Exchange 2015 – 16.09.2015									
TOTAL	510	171	681	61 forsk. klynger/netværk	97	117	128	23	145

Eksterne aktiviteter

	Deltagere (personer)		Klynger	Klynger	Klyngedeltagere fordelt på regioner				
	Klynger	Andre			Total	Forskellige klynger/netværk	Midt-jylland	Nord-jylland	Syd-danmark
Videnfacilitator Midt	30	8	38	Forskellige klynger/netværk 17 forskellige	10	2	7	1	10
Innovationsnetværkene var i dialog med næsten 300 virksomheder om mulighederne i InnoBooster. Der er indsendt over 120 ansøgninger, og indtil videre er flere end 51 blevet godkendt. Det er et væsentligt højere gennemsnit end Innovationsfonden, som ligger på ca. 20 % Derudover er flere end 10 virksomheder blevet hjulpet videre via andre ordninger og tilbud i regi af innovationsnetværk.									
De 16 netværk der har deltaget i Videnfacilitator Midt: Biopole Dansk Lyd Dansk Lys Dansk Materiale Netværk FoodNetwork INBIOM Infinit Inno-MT Inno-Pro Inno-SE Innovationsnetværket for Sundhed og Velfærdstekn. Innovationsnetværket Livsstil – Bolig & Beklædning Invio Offshoreenergy.dk Service Platform Transportens Innovationsnetværk									

I samme periode har Cluster Excellence Danmark, i samarbejde med en eller flere klynger/netværk, været arrangør eller medarrangør af følgende arrangementer, hvor målgruppen har været danske og internationale virksomheder.
Disse arrangementer er afholdt i tæt samarbejde med Enterprise European Network og de danske innovationscentre.

	Deltagere		Klynger (DK)
	Virksomheder (personer)	Forskellige klynger/netværk	
Internationale aktiviteter	Min. 738 heraf min. 466 DK	22	
Eurostars-workshop med BioPeople – 25.11.2016 Netværkstur til Silicon Valley - 14-18. november 2016 The Taste of Danish, Scottish and Northern Irish Beer Company mission to micro breweries – 12.06.2016 Company Mission to VR World Congress – 11.04.2016 DIGITAL HEALTH B2B SKYPE MATCH 2016 – 09.03.2016 Cluster Workshop Programme and Registration Form – 10.12.2015 INFORMATIONSMØDE OM EUROSTARS OG EU-MIDLER – 11.11.2015 Building Green Connection 2015 – 28.10.2015 WHINN Matchmaking – 20.10.2015 INSPIRATIONSTUR TIL LITAUEN – 04.10.2015 7PHN Sustainable Cities and Buildings – 20.08.2015 Samarbejdsmuligheder med Litauen? – 30.06.2015 Waste-to-Energy in the circular economy - Matchmaking – 21.06.2015 Matchmaking at AquaConSoil 2015 – 10.06.2015 Mobile World Congress 2015 – 01.03.2015 Intercluster meeting "Denmark meets Catalonia" – 23.10.2014 Building Green Connections 2014 – 29.10.2014			